

Острая конкуренция и интенсивное использование маркетинговых технологий предприятиями изменило роль потребителя, привело к изменениям в социальной и экономической жизни. Общество потребителей в этом процессе играет одну из ключевых ролей. Потребитель с одной стороны голосует своим кошельком за товар, выделяя деньги для развития бизнеса, а с другой стороны требует защиты общества для того, чтобы иметь возможность делать осознанный выбор, влиять на качество и цену товаров. Потребитель вступает в соответствующие отношения с другими ключевыми игроками на рынке, что требует формирования такого рыночного механизма, который поддерживал бы баланс интересов всех сторон и давал возможность потребителю выступать равноправным партнером в диалоге с бизнесом. В этой статье рассматривается опыт общества потребителей развитых рыночных стран, их достижения и поражения.

Keen competition and intensive use of marketing technologies by enterprises changed the role of user, caused changes in the social and economic life. Society of users in this process plays one of key roles. An user from one side votes by the purse for a commodity, selecting a money for development of business, and from other side requires defence of society in order to be in a position to do the realized choice, to affect quality cost of commodities. An user enters into the proper relationships with other key players at the market, that requires forming of such market mechanism which would support balance of interests of all sides and enable to the user to come forward an equal partner in rights in a dialog with business. In this article the experience of society of users of the developed market countries, their achievement and defeat is considered.

УДК 336.22

А.М. Лисенко, доц., канд. екон. наук, Н.С. Шалімова, доц., канд. екон. наук
Кіровоградський національний технічний університет

Податковий паспорт регіону як інструмент планування бюджетних надходжень

В статті обґрунтовується необхідність розробки податкового паспорту регіону як інструменту планування бюджетних надходжень, запропоновані підходи до формування розділів податкового паспорту території.

Податковий паспорт регіону, планування бюджетних надходжень, територія, індикатори

В умовах формування нових економічних відносин особливого значення набуває проведення раціональної регіональної економічної політики, у тому числі в фінансово – бюджетній сфері. Значна роль при цьому відводиться місцевим бюджетам, які, з одного боку, є фундаментом всієї бюджетної системи України, з іншого, - ефективним інструментом соціально – економічного розвитку регіону. Найбільш актуальними в цьому сенсі стають проблеми інформаційного забезпечення процесів управління та створення формалізованої системи показників для оцінки податкового потенціалу окремих міст, районів та регіону в цілому.

Забезпечення сталої тенденції до нарощування обсягу надходжень податкових платежів як на загальнодержавному, так і на регіональному рівнях не можливе без концентрації зусиль Державної податкової адміністрації, обласних адміністрацій, наукових установ та платників податків. Податкові служби нині знаходяться в постійному пошуку найбільш оптимальної податкової політики, і тому ідеї про необхідність введення податкового паспорта, який дозволить враховувати особливості регіону, прогнозувати податкове навантаження та відповідно визначати його податково – бюджетний потенціал, підтримуються суб'єктами податкових відносин. Над вирішенням даної проблеми працює значна кількість науковців та практиків. Зокрема,

питанням адміністрування податків, підвищенню якості інформаційного забезпечення процесу планування бюджетних надходжень приділяється увага в розробках авторського колективу кафедри аудиту та оподаткування Кіровоградського національного технічного університету під керівництвом доктора економічних наук, професора Г. М. Давидова [4], а також у наукових працях Захожая В. Б., Литвиненка Я. В. [2], Іванова Ю. Б., Крисоватого А. І., Десятнюка О. М. [3], Соколовської А. М. [5], Ткаченко Н. М. [6], Федосова В. М. [1] та інших. Проте робота в даному напрямку ускладнюється відсутністю чітко сформованого набору показників соціально – економічної складової та податкового навантаження, єдиного банку даних, що містить інформацію про господарюючі суб'єкти регіону та всі аспекти їх діяльності, розроблені інвестиційні проекти, економічний потенціал, резерви та вкладення.

Завданням статті є розробка типового зразка податкового паспорту регіону та системи індикаторів, які здійснюють вирішальний вплив на формування податкового навантаження та планування обсягів бюджетних надходжень.

Метою створення податкового паспорту є формування об'єктивних даних, які сприятимуть якісній характеристиці податкових можливостей регіону, дозволять оцінити та спрогнозувати податкові доходи, які можуть реально бути отримані на певній території. Наявність об'єктивної інформації призведе до підвищення заінтересованості органів місцевого управління до процесу формування податкового потенціалу регіону, скорочення податкових недоїмок. Керівництву міст та районів пропонується використовувати паспорт у якості управлінського ресурсу при плануванні заходів по збільшенню власних доходів території у складі бюджету.

Податковий паспорт являє собою програмний комплекс, який дозволяє моделювати показники податкової бази та надходжень податків як на основі динаміки попередніх років, так і зміни конкретних параметрів в системі та базі оподаткування. В основу даного документу покладено макроекономічний підхід до розрахунків податкової бази та податкового потенціалу. З його розробкою з'явиться можливість більш обосновано підходити до визначення індикативних (контрольних) показників по мобілізації податків та зборів до державного бюджету.

В податковому паспорті повинна відображатись оцінка існуючої податкової бази регіону, визначатися податкова складова в цілому та по окремих видах податків у динаміці, що сприятиме розробці прогнозу надходження податків та зборів на перспективу не лише в умовах діючого податкового законодавства, а й з урахуванням його можливих змін.

В першу чергу податковий паспорт орієнтований на потреби державних органів. Він сприятиме адекватній оцінці ситуації в економіко – податковій сфері окремо взятого регіону та країни в цілому, прийняттю відповідних рішень, спрямованих на підвищення обсягу стягнення податків та зборів. Разом з тим, зазначений документ може зацікавити і платників податків з точки зору оцінки фінансового та інвестиційного потенціалу регіону.

Впровадження податкових паспортів означатиме початок якісно нової системи збору податків, відповідної ринковим умовам та масштабам відродження економіки, сприятиме зміні завдань податкової служби (виникає необхідність в прогнозуванні обсягу податкових надходжень на середньострокову перспективу, розробці нових концепцій у сфері оподаткування, які сприяють розвитку бізнесу без шкоди для соціальних програм, обґрунтуванні податкових програм для забезпечення протекціоністської політики в сфері зовнішньоекономічної діяльності).

Податкове адміністрування, сутність якого полягає у зміщенні пріоритету діяльності податкової служби з фіскального на регулюючий, повинне здійснюватись не лише у напрямку розробки раціональних заходів державного регулювання системи

оподаткування, а й у напрямку підвищення достовірності оцінки податкової бази та можливостей суб'єктів господарювання, що є основою при встановленні реальних бюджетних завдань. В умовах дотаційної спрямованості бюджету території доцільність впровадження податкового паспорту пояснюється наступним:

- по–перше, для визначення потреб регіону в фінансовій підтримці з державного бюджету необхідна інформація не лише податкового, а й бюджетного характеру;

- по–друге, на наступному етапі для розрахунку трансферту (дотації) необхідна інформація про бюджетну самостійність та незалежність регіону.

Практичне впровадження податкового паспорта регіону дозволить оцінити існуюче становище в бюджетній сфері, прийняти необхідні заходи, поповнити дохідну частину бюджетної системи, розрахувати прогнозні обсяги валової продукції базових галузей. Наявна в цьому документі інформаційна база відображатиме можливості економічного зростання та відповідного приросту доходів регіону, що є важливим для своєчасного та обґрунтованого складання бюджетів, а також визначення шляхів перерозподілу коштів між бюджетами різних рівнів з метою вирівнювання бюджетної забезпеченості.

Слід зазначити, що вихідні умови отримання доходів на рівні окремих регіонів істотно відрізняються. Тому на перший план повинні висуватися завдання щодо посилення заінтересованості місцевих органів влади у нарощуванні власних доходів території, скороченні залежності від фінансової допомоги з бюджетів вищого рівня, збалансованості бюджетів, підвищенні ефективності управління місцевими фінансами.

Податкова система, якій відводиться важлива роль у вирішенні проблем розвитку нових економічних відносин та забезпечення фінансово – економічної стабільності в державі, покликана створювати сприятливі умови для зміцнення та підвищення ефективності виробництва, усунення диспропорцій в економіці, сприяти підвищенню рівня життя населення. Одним із шляхів її розвитку у цьому напрямку є удосконалення бюджетно – податкового планування.

Метою податкового планування, як на державному, так і на територіальному рівнях є оцінка співвідношення податкового потенціалу і фактичних надходжень податків та зборів, визначення обсягів економічно обґрунтованих надходжень податків та зборів у бюджетну систему на планований період. При цьому податкове планування здійснюється з орієнтацією на максимально високий рівень мобілізації податків та зборів в бюджетну систему. Особливе значення має аналіз основних факторів, які визначають динаміку податкового потенціалу та надходжень податків у бюджетну систему.

По мірі становлення податкового законодавства та адаптації до нього платників податків відбувається зниження впливу суб'єктивних чинників. Найважливішу роль при визначенні обсягу податкових надходжень відіграють економічні фактори, які впливають на зміну податкової бази окремих податків і зборів та податкового потенціалу в цілому.

Вихідною складовою податкового планування є визначення податкової бази за видами податків, розрахунок якої має здійснюватися на рівні підприємств, регіонів та держави. Специфіка та складність планування у регіональному розрізі полягає у необхідності проведення аналізу виконання поточних податкових зобов'язань, моніторингу та прогнозу соціально – економічної ситуації по кожному регіону держави. З метою об'єктивної оцінки податкового потенціалу, забезпечення своєчасного та якісного податкового планування і прогнозування, створення умов для їх постійного удосконалення необхідно розробляти та використовувати у практичній діяльності податкові паспорти по кожному регіону та державі в цілому.

Користуючись податковим паспортом регіону можна буде встановити його податкове навантаження. З цією метою доцільно сформувати інформаційну базу про податкове навантаження, показники надходження податків та зборів за їх видами. Такий підхід дозволить оцінити економічний, фінансовий та податковий потенціал території.

В податковому паспорті регіону повинна відображатись інформація, яка характеризує економічні показники, податкову базу, обсяги надходжень за видами податків, заборгованість по сплаті податків та інші показники. Даний документ повинен не лише містити інформацію про ресурси, які знаходяться у розпорядженні області, а й про досягнуті протягом звітного періоду результати, наприклад, скорочення безробіття тощо. Основним повинен стати розділ, в якому характеризується бюджетна забезпеченість регіону. Її важливими індикаторами є:

- коефіцієнт бюджетної незалежності;
- витрати на фінансування соціально – культурних заходів;
- витрати на фінансування економіки;
- сума коштів, що надходить з загальнодержавного бюджету;
- питома вага цих сум в загальному обсязі доходів регіонального бюджету.

При розробці податкового паспорту не слід обмежуватись лише даними податкової звітності, тому що при цьому не можна отримати повну та розгорнуту інформацію про стан податкового потенціалу регіону. Необхідно також враховувати дані Державного комітету статистики та регіональних управлінь статистики про обсяги валового внутрішнього продукту (валового регіонального продукту), виробництво продукції (робіт, послуг) окремими галузями економіки, інвестиції в основний капітал, рівень інфляції (індекс споживчих цін), показники фінансово – господарської діяльності підприємств.

Разом з тим, податковий паспорт регіону повинен являти собою не просто зведення цифрової інформації. Структурно він має складатися з кількох розділів, у яких відображується повний набір показників, що характеризують податковий потенціал та ефективність податкового адміністрування. Даний документ повинен включати ряд показників, які здійснюють вирішальний вплив на формування податкового навантаження у регіоні, зокрема:

- місце та роль регіону в загальній системі господарювання України;
- спеціалізація регіону за галузями економіки, особливості їх розміщення та функціонування;
- чисельність населення регіону, питома вага міського населення (коефіцієнт урбанізації), чисельність зайнятих в економіці;
- валовий регіональний продукт у розрізі базових галузей;
- обсяг та структура надходжень податків та зборів за галузями економіки;
- динаміка заборгованості по сплаті податків;
- показники, які відображають втрати бюджету у зв'язку з наданням пільг згідно податкового законодавства;
- обсяг випуску промислової продукції у фізичному та грошовому вимірниках у розрізі основних галузей промисловості;
- обсяг випуску сільськогосподарської продукції у фізичному та грошовому вимірниках у розрізі основних галузей рослинництва та тваринництва;
- обсяг товарообігу;
- фінансово – економічне становище великих за розмірами підприємств – платників податків, кількість прибуткових та збиткових підприємств;
- рівень та динаміка заробітної плати;

- обсяги експортних поставок у розрізі галузей економіки регіону (для прогнозування сум відшкодування ПДВ підприємствам – експортерам);
- показники, що характеризують діяльність мережі фінансово – кредитних установ та виконання ними своїх агентських функцій по перерахуванню в бюджетну систему податків та зборів.

Враховуючи платежі за видами податків, які займають значну питому вагу в загальній сумі недоїмки, у розділі податкового паспорту, в якому відображатиметься заборгованість по податках та зборах в бюджетну систему, такі види податків доцільно виділяти окремою строчкою.

У складі основних показників податкового навантаження доцільно виділити важливі види місцевих податків і зборів для проведення детального аналізу їх впливу на загальну економічну ситуацію.

Система показників, які використовуються у кожному розділі податкового паспорта, має бути побудована з урахуванням їх динаміки, що дасть можливість визначати тенденції та значимість окремих факторів, які здійснюють вплив на податкові характеристики регіону, джерела або способи визначення кожного показника (прямі дані статистичної або податкової звітності, розрахунок).

Для найбільш повного урахування масштабів наданих податкових пільг в паспорті повинна окремо відображатися інформація про наявність у регіоні зон зі спеціальним податковим режимом, в яких використовується особливий порядок розрахунку та сплати податків і зборів.

Вагомою проблемою залишається наявність значної кількості наданих відстрочок та інших форм зміни термінів сплати податків. Недостатньо вирішеними є питання відшкодування із бюджету сум вхідного ПДВ. Для урахування при плануванні пов'язаних з цим бюджетних втрат в паспорті необхідно передбачити спеціальний розділ «Випадаючі доходи».

Аналіз та оптимізація випадаючих доходів сприятимуть підвищенню якості і обґрунтованості розроблюваних планів та прогнозів податкових надходжень, збільшенню обсягу їх збирання, а отже поповненню дохідної частини бюджетної системи. Крім того, додаткове урахування всіх можливих видів та сум випадаючих доходів розкриє значний обсяг роботи, яка проводиться податковими органами по мобілізації податків та зборів у бюджетну систему.

Для оцінки податкового потенціалу регіону, податкового навантаження на товаровиробників та їх урахування при плануванні податкових надходжень, податковий паспорт повинен містити показники розміру нарахованих та тих, які фактично надійшли податків та зборів, заборгованості по них. Зазначені дані повинні відображатися окремими розділами. Така інформація слугуватиме основою для визначення рівня надходжень податків та зборів і податкового навантаження відносно валового регіонального продукту (як по нарахуванню, так і за надходженнями).

Наявність інформаційної бази створить основу для розрахунку сукупного доходу регіону, його економічного, фінансового та податкового потенціалу. Вона відображатиме можливості економічного зростання та відповідного нарощування податкових надходжень і відіграватиме важливу роль у своєчасному та обоснованому складанні бюджетів, визначенні шляхів перерозподілу засобів між бюджетами різних рівнів з метою вирівнювання бюджетної забезпеченості.

Використання податкового паспорта регіону вноситиме деяку визначеність в систему міжбюджетних відносин. Вона стане відкритою та прозорою для її учасників, сформується інформаційно – аналітична база для формування більш обоснованої системи нормативів та правової бази для реалізації принципів міжбюджетних відносин.

Разом з тим, аналіз та прогнозування податкових надходжень місцевих та районних бюджетів повинні здійснюватись виходячи з оцінки податкового потенціалу за єдиною методикою та єдиним переліком податків. Так, у відповідності з даними статистичних довідників, повинні враховуватись не середньорічні показники, а чисельність населення та чисельність зайнятих в економіці на кінець року. Розрахунок чисельності зайнятих в економіці має здійснюватись з урахуванням кількості зареєстрованих або ж визнаних безробітних.

Доцільно чітко визначити критерії, за якими платники податків – юридичні особи розподіляються на «основні», «крупні» та «середні за розміром» (від цього залежатиме список основних платників). При відображенні в податковому паспорті кількості платників податків – фізичних осіб слід враховувати, що мова йде не про робітників та службовців, а про осіб, яким податки нараховуються податковими органами.

Для оцінки розміру випадających доходів необхідно відображати у податковому паспорті суми ПДВ, що підлягають відшкодуванню та фактично відшкодовані суми, як на розрахунковий рахунок підприємства, так і зараховані в рахунок сплати інших боргів.

Доцільно виключити з суми податків та зборів, що надійшла, податок з доходу фізичних осіб, який утримується підприємствами (організаціями), тому що у даному випадку суб'єкт господарювання виконує функцію збирача податків і податкового навантаження по їх сплаті не несе.

У всіх розділах, де наявні дані про суму нарахованих платежів, слід відображати лише суму податку, так як штрафні санкції не залежать від обсягів діяльності підприємств. Крім того, суми нарахованої пені і штрафів за ряд років неспівставні, що пов'язано зі змінами ставки пені та розміру санкцій.

В ході дослідження діяльності фінансово – кредитних установ доцільно враховувати показники, які характеризують заборгованість по платежах у зведений бюджет у зв'язку з відсутністю коштів на кореспондентських рахунках в іногородніх банках.

Оцінку валових доходів регіону доцільно здійснювати на основі урахування не номінального обсягу валового продукту, а на основі його реальної величини, тобто при розрахунку росту обсягу валового продукту доцільно нівелювати вплив цінового фактора. З цією метою в паспорті повинна відображатись інформація про індекс споживчих цін.

У зв'язку з тим, що податковий паспорт регіону поєднує систему показників, які визначають тенденції його соціально – економічного розвитку, регіональні податкові органи повинні співставляти даний документ на основі залучення статистичних та економічних органів. З метою недопущення різних підходів до розуміння відображених у податковому паспорті показників, необхідно розробити методичні рекомендації (вказівки) по їх складанню із зазначенням джерел отримання інформації, у тому числі по показниках, відсутніх у податковій звітності.

В основу визначення податкового потенціалу у розрізі територіальних утворень необхідно покласти розрахунок податкових баз та ставок податків у відповідності до діючого законодавства та проєктів щодо його зміни. З цією метою доцільно встановити перелік основних податків, за якими буде здійснюватись розрахунок податкового потенціалу. Для репрезентативності даних доходи повинні охоплювати більшу частину податкових доходів територіальних утворень. Враховуючи це слід визначати основний перелік податків та зборів (4 – 6 видів), сумарні доходи від яких становлять більше 80% всіх податкових надходжень області (району). Після цього по кожному виду основних податків розраховуватиметься база оподаткування. З метою оцінки дохідної бази

територіального утворення повинні враховуватися фінансово – економічні показники, які характеризують цю базу прямо або опосередковано.

Рейтинг міст та районів доцільно проводити з послідуною їх класифікацією за чотирма типами (рис. 1).

Кінцевою метою роботи з паспортами територіальних утворень, що функціонують у межах регіону, є розробка ефективного економічного інструментарію, який стане стимулом для розвитку територій у пріоритетних для них напрямках. Необхідними для цього умовами є:

- перерахунок коефіцієнта податкових зусиль 1 раз у півроку;
- обов'язкове доведення всіх результатів дослідження до апарату адміністрації територіальних утворень (областей) з вказанням ступеню ефективності певного району у порівнянні з іншими районами області;
- розробка на рівні районів пріоритетних напрямків розвитку, в основу яких будуть покладені виявлені у процесі дослідження проблеми, що обумовлюють нерівномірність їх соціально – економічного розвитку;
- встановлення взаємозв'язку рівня коефіцієнта податкових зусиль певного району області та заходів підтримки органами виконавчої влади регіону, а також дотаційних виплат з обласного бюджету.

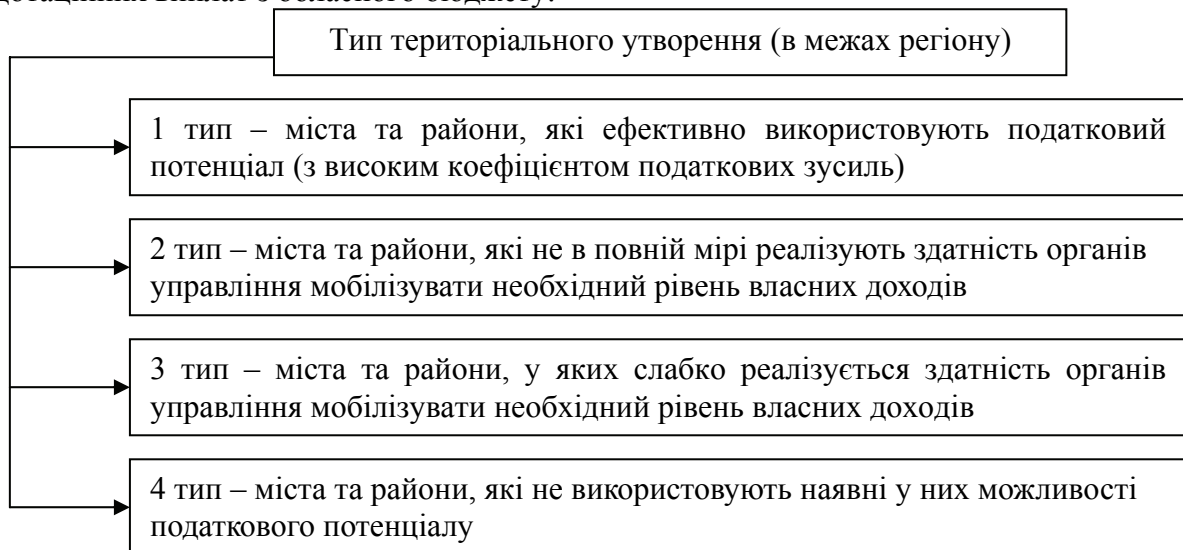

Рисунок 1 – Класифікація територіальних утворень з метою визначення їх рейтингу у формуванні податкового потенціалу регіону

При використанні податкового паспорта регіону у практичній діяльності повинні враховуватися наступні моменти:

- паспорт необхідно періодично оновлювати (1 раз на півроку);
- розрахунки, необхідні для розробки даного документа, повинні враховуватись при складанні прогнозів;
- паспорт доцільно використовувати при розробці програм та планів дії органів державної влади та органів місцевого самоврядування, при оцінці діяльності голів районних та обласних адміністрацій;
- податковий паспорт та наведені у ньому розрахунки потенціалу регіону можуть використовуватися наступними користувачами інформації:
 - службами соціально – економічного моніторингу (при складанні прогнозів);
 - фінансовими установами (для виділення коштів на певні цілі);

– іншими установами (для оцінки діяльності голів адміністрацій на місцях, розгляду на засіданнях облради та прийняття управлінських рішень).

Впровадження у практику роботи податкових органів податкових паспортів як на обласному, так і на районному та міському рівнях стане дієвим інструментом для об'єктивного визначення податкової бази за всіма видами податків та зборів і встановлення на цій основі реальних контрольних показників по мобілізації доходів у бюджетну систему.

З метою більш повного дослідження питання пропонуємо провести пілотні дослідження по впровадженню податкових паспортів на рівні окремих районів області або групи найбільших міст (обласного та окремих районних центрів).

В податковому паспорті регіону повинні відображатися наступні обов'язкові реквізити (рис. 2):

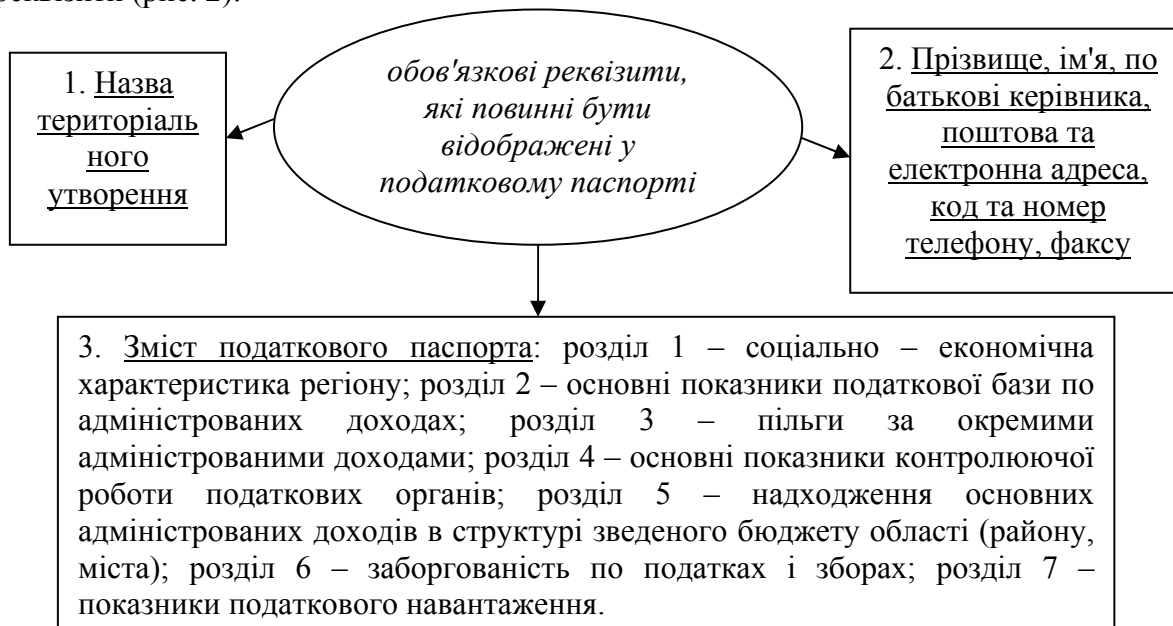

Рисунок 2 - Обов'язкові реквізити, які повинні відображатися у податковому паспорті регіону

Зміст окремих розділів податкового паспорта регіону розкривається в табл. 1 – 7.

Таблиця 1 – Розділ 1. Соціально – економічна характеристика регіону
Площа території - тис. кв. км.

Показник	Код строчки	Звітний рік (200)	Звітний рік у % до попереднього
1. Валовий регіональний продукт, млн. грн.	101		
2. Індекс споживчих цін (індекс інфляції), % (грудень в % до грудня попереднього року)	102		х
3. Індекс промислового виробництва, %	103		х
4. Індекс цін виробників промислової продукції, % (грудень в % до грудня попереднього року)	104		х
5. Обсяг відвантажених товарів власного виробництва, виконаних робіт та послуг власними силами – всього, млн. грн.	105		
6. Індекс роздрібних цін на споживчі товари та послуги, % (грудень в % до грудня попереднього року)	106		х

Продовження таблиці 1

7. Обсяг відвантажених товарів власного виробництва, виконаних робіт та послуг власними силами по обробній промисловості, млн. грн.	107		
8. Індекс виробництва за видом діяльності «Обробна промисловість», %	108		x
9. Обсяг відвантажених товарів власного виробництва, виконаних робіт та послуг власними силами по добуванню корисних копалин, млн. грн.	109		
10. Індекс виробництва за видом діяльності «Видобуток корисних копалин», %	110		x
11. Обсяг відвантажених товарів власного виробництва, виконаних робіт та послуг власними силами по виробництву та розподілу електроенергії, газу та води, млн. грн.	111		
12. Індекс виробництва за видом діяльності «виробництво та розподіл електроенергії, газу та води», %	112		x
13. Валова продукція сільського господарства (в цінах поточного року), млн. грн.	113		
14. Обсяг робіт, виконаних за видом діяльності «Будівництво», млн. грн.	114		
15. Оборót роздрібно́ї торгівлі, млн. грн.	115		
16. Оборót оптово́ї торгівлі, млн. грн.	116		
17. Зовнішньоторговельний оборót, млн. доларів США	117		
у тому числі:			
- експорт товарів, млн. доларів США	118		
- імпорт товарів, млн. доларів США	119		
18. Середньорічний курс долара США, грн.	120		
19. Зовнішньоторговельний оборót, млн. грн.	121		
у тому числі:			
- експорт товарів, млн. грн.	122		
- імпорт товарів, млн. грн.	123		
20. Інвестиції в основний капітал, млн. грн.	124		
21. Кількість збиткових підприємств, великих та середніх за розміром, од.	125		
22. Кількість прибуткових підприємств, великих та середніх за розміром, од.	126		
23. Кількість підприємств, які здійснюють діяльність за спрощеною системою оподаткування, обліку та звітності, од.	127		
24. Сальдований фінансовий результат (прибуток мінус збиток), млн. грн.	128		
25. Сума прибутку по прибуткових організаціях, млн. грн.	129		
26. Питома вага прибуткових підприємств в загальній кількості суб'єктів господарювання, %	130		x
27. Кількість юридичних осіб – платників податків, дані про яких містяться в єдиному державному реєстрі юридичних осіб (з урахуванням селянських (фермерських) господарств) (крім тих, які припинили свою діяльність), од.	131		
- у тому числі основних платників податків – юридичних осіб, од.	132		
- з них платників податків – великих за розміром підприємств, од.	133		
28. Кількість індивідуальних підприємців – платників податків (фізичних осіб), дані про яких містяться в єдиному державному реєстрі юридичних осіб (крім тих, які припинили свою діяльність), тис. чол.	134		
- у тому числі тих, які здійснюють підприємницьку діяльність, тис. чол.	135		
29. Кількість підприємств – банкрутів, оголошених за рішенням суду, од.	136		
30. Кількість ліквідованих підприємств, організацій, од.	137		
31. Кількість платників податків, які тривалий час не звітували, од.	138		
у тому числі:			
- юридичні особи	139		
- фізичні особи	140		
32. Кредиторська заборгованість, млн. грн.	141		
з неї – просрочена заборгованість, млн. грн.	142		
33. Дебіторська заборгованість, млн. грн.	143		
з неї – просрочена заборгованість, млн. грн.	144		
34. Чисельність населення на 01.01 наступного року, тис. чол.	145		
35. Питома вага міського населення в загальній чисельності населення, %	146		x
36. Чисельність економічно активного населення, тис. чол.	147		
у тому числі:			

Продовження таблиці 1

- чисельність зайнятих в економіці (з урахуванням зайнятих в особистих господарствах населення), тис. чол.	148		
- чисельність безробітних (зареєстрованих в органах державної служби зайнятості), тис. чол.	149		
37. Щільність населення, чол/ км²	150		
38. Питома вага в загальній чисельності населення, %:			
- чисельності зайнятих в економіці	151		x
- чисельності безробітних	152		x
39. Реальні грошові доходи (у % до попереднього року)	153	x	
40. Фонд заробітної плати (найманих працівників підприємств та організацій), млн. грн.	154		
41. Середньомісячний рівень заробітної плати працюючого, грн.	155		
42. Просрочена заборгованість по заробітній платі, млн. грн.	156		
43. Кількість зареєстрованих територіальних утворень, од.	157		
у тому числі кількість територіальних утворень, за якими прийняті бюджети	158		

Таблиця 2 – Розділ 2. Основні показники податкової бази по адміністрованих доходах

Показник	Код строчки	Звітний рік (200__)	Звітний рік у % до попереднього
1	2	3	4
ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ			
Скорегований валовий дохід звітного періоду, млн. грн.	201		
Сума валових витрат платників податку, млн. грн.	202		
Сума амортизаційних відрахувань (в податковому обліку), млн. грн.	203		
Податкова база для визначення податку, млн. грн.	204		
Сума податку, млн. грн.	205		
ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ			
Податкова база для визначення податку, млн. грн.:			
- за ставкою 20%	206		
- за ставкою 0%	207		
Загальна сума податку, визначена за деклараціями, млн. грн.	208		
Сума податку, заявлена до відшкодування, млн. грн.	209		
Сума, фактично відшкодована платникам у звітному періоді, млн. грн.	210		
АКЦИЗНИЙ ЗБІР			
Вартість реалізованих підакцизних товарів – всього, млн. грн.	211		
у т. ч. за видами підакцизних товарів:			
- тютюнові вироби	212		
- спирт етиловий та алкогольні напої	213		
- транспортні засоби	214		
- інші підакцизні товари	215		
Сума податку, нарахована до сплати в бюджет, млн. грн.	216		
ПОДАТОК З ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ			
Оподаткування за базовою ставкою:			
- загальна сума доходів платників податків, млн. грн.	217		
- сума доходів платників податків, яка підлягає оподаткуванню, млн. грн.	218		
Оподаткування за іншими ставками:			
- загальна сума доходів платників податків, млн. грн.	219		
- сума доходів платників податків, яка підлягає оподаткуванню, млн. грн.	220		
Сума податкової соціальної пільги, млн. грн.	221		
Загальна сума визначеного податку за підсумками податкового періоду, млн. грн.	222		

Загальна сума утриманого податку, млн. грн.	223		
ФІКСОВАНИЙ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИЙ ПОДАТОК			
Кількість платників податків, які представили розрахунок ФСП, од.	224		
Податкова база (грошова оцінка), млн. грн.	225		
Сума нарахованого податку, млн. грн.	226		
ПЛАТА ЗА ЗЕМЛЮ			
Кількість земельних ділянок в базі даних податкових органів, одиниць	227		
з них по фізичних особах, одиниць	228		
Кількість земельних ділянок, у відношенні яких нарахований земельний податок до сплати, одиниць	229		
з них по фізичних особах, одиниць	230		
Податкова база, га	231		
з неї по фізичних особах, га	232		
Сума податку, яка підлягає сплаті до бюджету, млн. грн.	233		
з неї по фізичних особах, млн. грн.	234		
ОРЕНДНА ПЛАТА ЗА ЗЕМЛЮ, ЯКА ПЕРЕБУВАЄ У ДЕРЖАВНІЙ ЧИ КОМУНАЛЬНІЙ ВЛАСНОСТІ			
Кількість орендарів земельних ділянок, які знаходяться у державній чи комунальній власності, чол.	235		
Податкова база, га	236		
Сума податку, яка підлягає сплаті до бюджету, млн. грн.	237		
ЄДИНИЙ ПОДАТОК НА ПІДПРИЄМНИЦЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ			
Кількість платників податків, які представили податкові декларації по податках, сплачуваних у зв'язку з застосуванням спрощеної системи оподаткування, од.	238		
з них:			
- за ставкою 6%	239		
- за ставкою 10%	240		
Податкова база для визначення податку, млн. грн.:			
- за ставкою 6%	241		
- за ставкою 10%	242		
Сума податку, яка підлягає до сплати, млн. грн.	243		
ЄДИНИЙ ПОДАТОК НА ПІДПРИЄМНИЦЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ ФІЗИЧНИХ ОСІБ			
Кількість підприємців – фізичних осіб, які сплачують єдиний податок, чол.	244		
Податкова база, млн. грн.	245		
Сума податку, яка підлягає сплаті до бюджету, млн. грн.	246		
ПОДАТОК З ВЛАСНИКІВ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ ТА ІНШИХ САМОХІДНИХ МАШИН І МЕХАНІЗМІВ			
Кількість транспортних засобів у базі даних податкового органу, од.	247		
у тому числі кількість транспортних засобів, що належать фізичним особам, од.	248		
Кількість транспортних засобів, по яких нараховано податок до сплати в бюджет, од.	249		
у тому числі кількість транспортних засобів, що належать фізичним особам, од.	250		
Сума податку, що належить до сплати в бюджет, млн. грн.	251		
з неї по транспортних засобах, що належать фізичним особам, млн. грн.	252		
ЗБІР ЗА ЗАБРУДНЕННЯ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА			
Кількість суб'єктів господарювання, які сплачують збір, од.	253		
Податкова база, млн. грн.	254		
Сума податку, яка підлягає сплаті до бюджету, млн. грн.	255		
ПЛАТА ЗА ТОРГОВИЙ ПАТЕНТ НА ДЕЯКІ ВИДИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ			
Кількість платників (юридичні та фізичні особи), од.	256		
Сума плати, млн. грн.	257		

Таблиця 3 – Розділ 3. Пільги за окремими адміністрованими доходами

Показник	Код строчки	Звітний рік (200)	Звітний рік у % до попереднього
1	2	3	4
Сума пільг, млн. грн.:			
- по податку на прибуток:	301		
- по податку на додану вартість	302		
- по інших податках та зборах	303		

Таблиця 4 – Розділ 4. Основні показники контролюючої роботи податкових органів

Показник	Код строчки	Звітний рік (200)	Звітний рік у % до попереднього
1	2	3	4
Додатково нараховано платежів за результатами податкових перевірок, млн. грн.	401		
з них по виїздних перевірках, млн. грн.	402		
Кількість організацій, у яких проводилися виїзdnі перевірки, од.	403		
з них організацій, по яких виявлені порушення, од.	404		
Додатково нараховано платежів за результатами виїздних перевірок організацій, млн. грн.	405		
Кількість проведених виїздних податкових перевірок фізичних осіб, од.	406		
з них фізичні особи, по яких виявлені порушення, од.	407		
Додатково нараховано платежів за результатами виїздних перевірок фізичних осіб, млн. грн.	408		
Питома вага результативних виїздних податкових перевірок, %	409		*
Питома вага додатково нарахованих платежів за результатами виїздних податкових перевірок в загальній сумі надходжень адміністрованих доходів в бюджетну систему регіону, %	410		*

* - показники питомої ваги, отримані у минулому році.

Таблиця 5 – Розділ 5. Надходження основних адміністрованих доходів в структурі зведеного бюджету

Показник	Код строчки	Надійшло до бюджету		
		всього, млн. грн.	у % до мину- лого року	питом а вага, %
Всього за адміністрованими доходами	501			100
у тому числі:				
- податок на прибуток підприємств	502			
- податок на додану вартість	503			
- акцизний збір	504			
з нього:				
- табачні вироби	505			
- спирт етиловий та алкогольні напої	506			
- транспортні засоби	507			
- інші підакцизні товари	508			
- податок з доходів фізичних осіб	509			
- фіксований сільськогосподарський податок	510			
- плата за землю	511			
- орендна плата за землю, яка перебуває у державній чи комунальній власності	512			

Продовження таблиці 5

- єдиний податок на підприємницьку діяльність з юридичних осіб	513			
у тому числі:				
- за ставкою 6%	514			
- за ставкою 10%	515			
- єдиний податок на підприємницьку діяльність з фізичних осіб	516			
- податок з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів	517			
- збір за забруднення навколишнього природного середовища	518			
- плата за торговий патент на деякі види підприємницької діяльності	519			
- інші податки та збори	520			

Таблиця 6 – Розділ 6. Заборгованість по податках і зборах

Показник	Код строчки	Станом на 01.01. наступного року			
		всього	у тому числі		
			недоїмка	відстрочені платежі та реструктуризована заборгованість	призупинені до утримання платежі
Заборгованість по податках та зборах, млн. грн.	601				
у тому числі:					
- податок на прибуток підприємств:					
- млн. грн.	602				
- питома вага в загальній сумі заборгованості, %	603				
- податок на додану вартість:					
- млн. грн.	604				
- питома вага в загальній сумі заборгованості, %	605				
- акцизний збір:					
- млн. грн.	606				
- питома вага в загальній сумі заборгованості, %	607				
з нього:					
- тютюнові вироби:					
- млн. грн.	608				
- питома вага в загальній сумі заборгованості, %	609				
- спирт етиловий та алкогольні напої:					
- млн. грн.	610				
- питома вага в загальній сумі заборгованості, %	611				
- транспортні засоби:					
- млн. грн.	612				
- питома вага в загальній сумі заборгованості, %	613				
- інші підакцизні товари:					
- млн. грн.	614				
- питома вага в загальній сумі заборгованості, %	615				

Продовження таблиці 6

- податок з доходів фізичних осіб:					
- млн. грн.	616				
- питома вага в загальній сумі заборгованості, %	617				
- фіксований сільськогосподарський податок:					
- млн. грн.	618				
- питома вага в загальній сумі заборгованості, %	619				
- плата за землю:					
- млн. грн.	620				
- питома вага в загальній сумі заборгованості, %	621				
- орендна плата за землю, яка перебуває у державній чи комунальній власності:					
- млн. грн.	622				
- питома вага в загальній сумі заборгованості, %	623				
- єдиний податок на підприємницьку діяльність юридичних осіб у тому числі:					
- за ставкою 6%:					
- млн. грн.	624				
- питома вага в загальній сумі заборгованості, %	625				
- за ставкою 10%:					
- млн. грн.	626				
- питома вага в загальній сумі заборгованості, %	627				
- єдиний податок на підприємницьку діяльність фізичних осіб:					
- млн. грн.	628				
- питома вага в загальній сумі заборгованості, %	629				
- податок з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів:					
- млн. грн.	630				
- питома вага в загальній сумі заборгованості, %	631				
- збір за забруднення навколишнього природного середовища:					
- млн. грн.	632				
- питома вага в загальній сумі заборгованості, %	633				
- плата за торговий патент на деякі види підприємницької діяльності:					
- млн. грн.	634				
- питома вага в загальній сумі заборгованості, %	635				
- інші податки та збори					
- млн. грн.	636				
- питома вага в загальній сумі заборгованості, %	637				

Таблиця 7 – Розділ 7. Показники податкового навантаження

Показник	Код строчки	Податкове навантаження (% до валового регіонального продукту)
Всього за адміністрованими доходами	701	
у тому числі:		
- податок на прибуток підприємств	702	
- податок на додану вартість	703	
- акцизний збір	704	
з нього:		
- табачні вироби	705	
- спирт етиловий та алкогольні напої	706	
- транспортні засоби	707	
- інші підакцизні товари	708	
- податок з доходів фізичних осіб	709	
- фіксований сільськогосподарський податок	710	
- плата за землю	711	
- орендна плата за землю, яка перебуває у державній чи комунальній власності	712	
- єдиний податок на підприємницьку діяльність з юридичних осіб	713	
у тому числі:		
- за ставкою 6%	714	
- за ставкою 10%	715	
- єдиний податок на підприємницьку діяльність з фізичних осіб	716	
- податок з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів	717	
- збір за забруднення навколишнього природного середовища	718	
- плата за торговий патент на деякі види підприємницької діяльності	719	
- інші податки та збори	720	

Вважаємо, що запропонована система показників в достатній мірі характеризує економічний та податковий потенціал регіону.

Узагальнюючи викладене, слід зазначити, що податковий паспорт регіону є документом, який містить комплексну характеристику податкового потенціалу та податкового навантаження території. Податкова паспортизація сприятиме створенню на територіальному рівні достовірної бази за системою показників, які є основою для розрахунку сукупного доходу регіону, його економічного, фінансового та податкового потенціалів, відображатиме можливості економічного зростання та відповідного збільшення обсягу податкових надходжень. Це має важливе значення для своєчасного та обоснованого складання бюджетів, а отже визначення шляхів перерозподілу коштів між бюджетами різних рівнів з метою вирівнювання бюджетної забезпеченості. Запровадження податкового паспорта регіону сприятиме проведенню раціональної податкової політики, забезпеченню необхідного обсягу податкових надходжень в бюджетну систему, створенню об'єктивних міжбюджетних відносин.

Список літератури

1. Бюджетний менеджмент: Підручник / В. Федосов, В. Опарін, Л. Сафонова та ін.; За заг. Ред. В. Федосова. – К.: КНЕУ, 2004. – 864 с.

2. Захожай В. Б., Литвиненко Я. В., Захожай К. В., Литвиненко Р. Я. Система оподаткування та податкова політика: Навч. посібник / Під заг. ред. В. Б. Захожая та Я. В. Литвиненка. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 468 с.
3. Іванов Ю. Б., Крисоватий А. І., Десятнюк О. М. Податкова система. Підручник. – К.: Атіка, 2006. – 920 с.
4. Планування та адміністрування податкових надходжень як складова соціально – економічного розвитку регіону / За редакцією Давидова Г. М., Любченко О. М. Монографія. – Кіровоград: Поліграфічно – видавничий центр “Імекс - ЛТД”, 2007. – 374 с.
5. Соколовська А. М. Податкова система держави: теорія та практика становлення. – К.: Знання – Прес, 2004. – 454 с.
6. Ткаченко Н. М. Податкові системи країн світу та України. Облік і звітність. – К.: Алерта, 2004. – 554 с.
7. <http://www.google.com>
8. <http://www.aport.ru>

В статті обосновується необхідність розробки податкового паспорта регіону як інструмента планування бюджетних поступлень, пропонуються підходи до формування розділів податкового паспорта території.

In the article is predicated from necessity of composite of tax passport from region for the instrument of planning of financial pay, suggest of untie from the composite of tax passport from district.

УДК 338

Н.С. Ліба, асистент

Мукачівський державний університет

Економетричне моделювання інноваційного розвитку промисловості на прикладі Закарпатської області

У статті розглянуто фактори та побудовано економетричні моделі інноваційного розвитку для таких результатуючих параметрів, як: частки інноваційної продукції в загальному обсязі промисловості; інноваційні витрати на технічні інновації; придбання машин; виробниче проектування. Моделі перевірені на адекватність за допомогою коефіцієнта F-статистики з надійністю 0,95.

моделювання інноваційного розвитку, коефіцієнт множинної кореляції, регресія, економетрична модель

Економічний і технологічний вплив інноваційного процесу лише частково втілюється в нових продуктах і технологіях. Суттєво більший його вплив проявляється в підвищенні економічного і науково-технічного потенціалу, як передумови виникнення і впровадження нових технологій та продуктів, підвищення подальшої сприйнятливості підприємства до інновацій [2, С.154].

У вітчизняній та зарубіжній літературі є ряд досліджень пов'язаних з формуванням економетричних моделей. Результати цих досліджень знайшли своє відображення в наукових працях Крилова Е.І., Власова В.М., Журавкова І.В., Кругликова А.Г., Наконечного С.І., Терещенка Т.О., Романюка Т.П. та інші.

Основним завданням дослідження є побудова економетричних моделей інноваційного розвитку промисловості на прикладі Закарпатської області.